

DEİK Türk-Kuveyt İş Konseyi Kurucu Başkanı Fehmi Akın:

"Türkiye'deki Kuveyt Yatırımları Dört Milyar Doları Aştı"

Türkiye ile Kuveyt arasında sadece sağlık alanında değil, inşaat alanında da çeşitli işbirliği imkânları olduğuna dikkat çeken DEİK Türk-Kuveyt İş Konseyi Başkanı Fehmi Akın, Kuveyt'te önümüzdeki on yıl içinde 250 milyar dolarlık yatırım öngörüldüğünü belirterek, bütün bu projelerde dünya çapında tecrübeye sahip Türk taahhüt sektörünün çok büyük pay alabileceğine inandığını söyledi

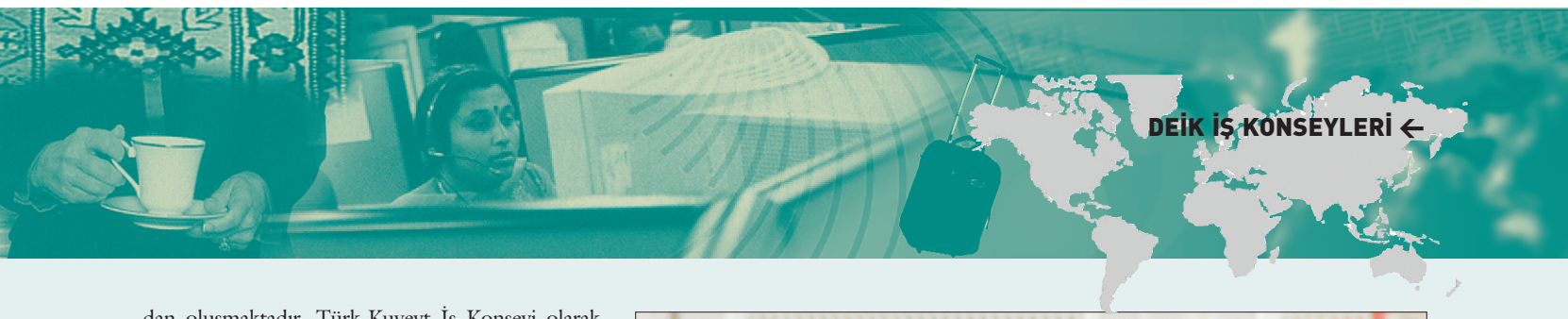
Dış Ekonomik İlişkiler (DEİK) Türk-Kuveyt İş Konseyi Kurucu Başkanı Fehmi Akın, Kuveyt'in kamu ve özel sektörünün yurt dışı yatırımları toplamının 300 milyar doları aştığının tahmin edildiğini, Türkiye'ye doğrudan Kuveyt yatırımlarının dört milyar doları aşmış olduğunu belirtti. Kuveyt'in, Çin ve Vietnam ile birlikte Türkiye'yi stratejik olarak yatırım yapılacak ülkeler arasına aldığına dikkat çeken Akın, önümüzdeki yıllarda Kuveyt'in ülkemizdeki doğrudan yatırımlarının artacağını beklediklerini ifade etti.

TOKİ ile Kuveyt Yatırım İdaresi arasında imzalanan işbirliği anlaşmasının TOKİ'nin halen devam eden veya yeni başlayacak olan projelerine finansman desteği sağlamaya yönelik olduğunu vurgulayan Akın, Ekonomik Forum Dergisi'ne konuştu:

● Türkiye ile Kuveyt arasında süregelen ticari ilişkilerin boyutu ve DEİK Türk Kuveyt İş Konseyi'nin ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik çalışmaları hakkında bilgi verir misiniz?

Türkiye ile Kuveyt arasındaki mevcut ticari ilişki 312 milyon dolardır. Bunun 220 milyon dolarlık kısmı Türkiye'nin Kuveyt'e ihracatı, 92 milyon dolarlık kısmı ise Kuveyt'ten ithalatımız-

dan oluşmaktadır. Türk-Kuveyt İş Konseyi olarak öncelikle dış ticaret hacmini artırmayı hedefliyoruz. İstanbul Ticaret Odası tarafından düzenlenecek olan ve 4-7 Mayıs 2008 tarihleri arasında Kuveyt'te gerçekleştirilecek Birinci Türk İhraç Ürünleri Fuarı iki ülke arasındaki ticareti artırmakta ilk adım olacaktır.

Kuveyt Halkı, bütün dünyaya ihraç ettiğimiz Türk ihraç ürünlerinin kalitesini ve uygun fiyatlarını gözleriyle görerek, ürünlerimize dokunarak bizzat tespit etme imkânına kavuşacaklardır. İki ülke arasındaki ticaretin artırılmasındaki diğer önemli engel ise Türk ürünlerinin, özellikle gıda ürünlerimizin kara yolundan ulaştırılmasında karşılaşılan güçlüklerdir. Bu konuda Kuveyt ve Türkiye arasında Irak üzerinden yapılacak nakliye için, geçen nisan ayında yapılan anlaşma ile Kuveyt'in Irak sınırında sadece Türk TIR'larının geçişine izin veren gümrük kapıları tesis edilmiştir. Ne yazık ki Irak'taki iç güvenlik sorunları dolayısıyla bu yol henüz kullanılamamaktadır. Bu güzergâhın kullanılabilmesi halinde Kuveyt'e olan ihracatımızın çok kısa sürede katlanarak büyüyeceğine inanmaktayız.

● Kuveyt ekonomisinin gelişimi hangi sektörlerde yoğunlaşıyor?

Kuveyt ekonomisi genel olarak petrole dayalı bir ekonomidir. 2007 yılı itibariyle ülkenin GSMH'si 109 milyar dolardır. Bunun yaklaşık yüzde 65-70'i petrol ihracatı ile elde edilmektedir. Kuveyt halen bilinen 102 milyar varil petrol rezervi ile dünya rezervlerinin yüzde 8,8'ine sahiptir. Halen günlük petrol üretimi iki milyon 600 bin varildir. Bu kapasitenin önümüzdeki yirmi yılda dört milyon varil/güne yükseltilmesi için yatırımlar yapılmaktadır. Kuveyt üç milyon nüfusa sahiptir ve bu nüfusun bir milyonu Kuveyt vatandaşıdır, iki milyonu ise değişik ülkelerden gelip Kuveyt'te çalışan insanlardır.

DEİK Türk-Kuveyt İş Konseyi Kurucu Başkanı Fehmi Akın: "Kuveytlilerin Failaka Adası'nda yapacağı yatırımlarda Türkiye engin turizm tecrübesi ile katkı sağlayabilir. Başta Türk taahhüt sektörü olmak üzere turizm ve lojistik alanlarında Kuveyt'te yapılacak yatırımlara ilişkin ihale süreçlerinin yakından takibini öneriyorum."

● Kuveyt Emiri Şeyh Sabah El Ahmet El Cabir El Sabah'ın Türkiye ziyareti iki ülke arasındaki ticari ilişkilere yansımasını değerlendirir misiniz?

Kuveyt son yıllarda giderek artan petrol gelirlerinin önemli bir bölümünü kendi ülkesindeki yeni yatırımlarda, diğer kısmını da dünyadaki değişik yatırım alanlarında değerlendirmektedir. Kuveyt'in kamu ve özel sektörünün yurt dışı yatırımları toplamının 300 milyar doları aştığı tahmin edilmektedir. Ülkemizdeki doğrudan Kuveyt yatırımları dört milyar doları aşmıştır. Ülkemizdeki Kuveyt yatırımları finans, gayrimenkul, sanayi ve hizmetler alanlarında yoğunlaşmaktadır. Bir süredir Kuveyt, Çin ve Vietnam ile birlikte Türkiye'yi stratejik olarak yatırım yapılacak ülkeler arasına almıştır. Önümüzdeki yıllarda Kuveyt'in ülkemizdeki doğrudan yatırımlarının artacağını umuyoruz. Aynı şekilde iki ülke arasındaki ticaretin de katlanarak büyüyeceğine inanıyoruz. Kuveyt Emiri Şeyh Sabah El Ahmet El Cabir El Sabah'ın ülkemizi ziyareti iki ülke arasındaki ekonomik faaliyetlere ivme kazandıracaktır.

● Türk işadamlarının Kuveyt'e yatırımları ne düzeyde? Kuveyt'ten Türkiye'ye yatırımlar hangi alanlarda oluyor?

Türk işadamlarının Kuveyt'te büyük bir yatırımı bulunmamaktadır. Bazı Türk firmaları taahhüt sektöründe faaliyet göstermektedir. Lojistik konusunda faaliyet gösteren Türk firmaları da mevcuttur.

● TOKİ ve Kuveyt Yatırım İdaresi Arasında İmzalanan İşbirliği Anlaşması'nın kapsamı hakkında bilgi verir misiniz?

Yıllar İtibariyle Kuveyt'in Petrol İhracatı

Yıl	İhracat(Milyar Dolar)
1998	**8.470**
1999	11.027
2000	**18.183**
2001	14.976
2002	**14.056**
2003	19.002
2004	**26.674**
2005	42.275
2006	**53.130**
2007	59.275

Kaynak: MoP, CBK

Temel Makro Ekonomik Göstergeler

	2003a	2004a	2005a	2006a	2007b
GSYİH (milyar dolar)	**47,8**	**59,4**	**83,8**	**102,2**	**109,3**
GSYİH (büyüme, yüzde)	16,5	10,5	10,0	11,3b	5,6
Enflasyon (TÜFE, ort.yüzde)	**1,0**	**1,3**	**4,1**	**3,0**	**4,3**
İhracat (milyon dolar)	21.975	30.089	46.971	58.638	61.314
İthalat (milyon dolar)	**9.880**	**11.663**	**14.238**	**14.350**	**19.395**
Döviz Kuru (ort., KD:dolar)	0,298	0,295	0,292	0,290	0,284
Döviz Rezervi (altın hariç-milyon dolar)	**7.757**	**8.241,9**	**8.862,8**	**12.566**	**18.390**
Dış Borçlar (milyar dolar)	13,2b	13,2b	18,1b	25,3b	34,6.6

Kaynak: Economist Intelligence Unit Country Report; **(a)** gerçeklesen, **(b)** EIU tahminleri

Dış Ticaret (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Ticaret Hacmi	Ticaret Dengesi
1990	**7.042**	**3.972**	**11.014**	**3.070**
1995	12.785	7.790	20.575	4.995
2000	**19.436**	**7.157**	**26.593**	**12.279**
2001	16.203	7.869	24.072	8.334
2002	**15.367**	**8.117**	**23.484**	**7.250**
2003	21.795	9.880	31.675	11.915
2004	**30.089**	**11.663**	**41.752**	**18.426**
2005	46.874	15.671	62.545	31.203
2006	**58.638**	**14.350**	**72.988**	**44.288**
2007	*60.198	17.736	77.934	42.462

Kaynak: DTÖ ve EIU * EIU tahmini veriler

Türkiye-Kuveyt Ticareti (Milyon ABD Doları)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2000	**73,4**	**161,4**	**234,8**	**-88**
2001	104,8	123,3	228,1	18,5
2002	**139,0**	**26,5**	**165,5**	**112,5**
2003	165,9	15,9	181,8	150,0
2004	**265,6**	**25,7**	**291,5**	**240,1**
2005	210,3	41,6	251,9	168,7
2006	**219,02**	**56,04**	**275,06**	**162,98**
2007	221,15	90,50	311,65	130.65

Kaynak: TÜİK

TOKİ ile Kuveyt Yatırım İdaresi arasında imzalanan işbirliği anlaşması TOKİ'nin halen devam eden veya yeni başlayacak olan projelerine finansman desteği sağlamaya yöneliktir. Bu finansman desteğinin şekli, gelir paylaşımı ya da doğrudan finansman şeklinde olması taraflar arasında kararlaştırılacaktır. Kuveyt Yatırım İdaresi bir devlet kuruluşu olup genellikle Kuveyt Devleti'nin uzun vadeli gelecek nesiller fonunu yönetmektedir. Bu kurum, başka ülkelerdeki sosyal sorumluluk projelerine de destek vermektedir. TOKİ ile yapılan anlaşmanın uzun vadeli ve sosyal sorumluluk amaçlarına uygun koşullar taşıyacağına inanıyorum.

● Kuveyt ile Türkiye arasında başka hangi sektörlerde nasıl bir işbirliği öngörülüyor?

Kuveyt'in önümüzdeki on yıl içinde halen planlama aşamasında olan ve kırk milyar doları aşan altyapı projeleri bulunmaktadır. Bu projelerin bazıları şöyledir: 32 km'lik Kuveyt Metrosu (1,5-2 milyar dolar), Failaka Adası'nın turizm, eğlence ve sportif amaçlı olarak düzenlenmesi ve bu adaya küçük bir havaalanı yapılması (2,2 milyar dolar); Irak sınırına yakın Bubiyan Adası'nda Körfez'in en büyük lojistik merkezinin kurulması (6,6 milyar dolar); Subiya Yarımadası'nı Kuveyt City'e bağlayacak 36 km'lik köprü (iki milyar dolar); körfezin karşısında Irak sınırına yakın, 700 bin insanın yaşayacağı Silk City (İpek Şehir) kurulması; halen 30 uçak/gün kapasiteli Kuveyt Havalimanı'nın yıllık üç milyar yolcuya hizmet edecek hale getirilmesi (bir milyar dolar); Kuveyt Devlet Üniversite kampusu (3,6 milyar dolar); demiryolu ile Körfez İş Konseyi üyelerinin birbirine bağlanması ve bu hattın Kuveyt, Irak, İran, Urdün ve Türkiye'ye uzatılması.

Bütün bu projelerde dünya çapında tecrübeye sahip Türk taahhüt sektörünün çok büyük pay alabileceğine inanıyorum. Öte yandan sağlık ve turizm alanlarında iki ülke arasında işbirliği imkânları olabileceğini düşünüyorum. Kuveyt vatandaşlarının yurt dışı sağlık harcamaları Kuveyt Devleti tarafından karşılanmaktadır. Ülkemizde sağlık sektöründe son yıllarda gerçekleştirilen yatırımlarla en ileri teknolojilere sahip hastanelerimiz kurulmuştur. Bu hastanelerimiz Kuveyt vatandaşlarına da rahatlıkla hizmet verebilir. Bu konuda iki ülke arasında sağlık bakanları düzeyinde temaslar yapılmıştır. En son olarak 2008 Şubat ayında Sağlık Bakanımız Recep Akdağ Kuveyt'e resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Sağlık konusunda önümüzdeki dönemde ortak yatırımlar ve tedavi konularında gelişmeler olmasını bekliyorum.

Turizm sektöründe de Kuveytlilerin Failaka Adası'nda yapacağı yatırımlarda Türkiye engin turizm tecrübesi ile katkı sağlayabilir. Başta Türk taahhüt sektörü olmak üzere turizm ve lojistik alanlarında Kuveyt'te yapılacak yatırımlara ilişkin ihale süreçlerinin yakından takibini öneriyorum.

● Kuveyt'te iş yapma konusunda neler önerirsiniz?

Kuveyt piyasası her alanda rekabete açık, küresel oyuncu firmaların yarıştığı bir piyasadır. Ayrıca, Kuveytli iş adamları küresel yatırımcılar olup, dünyadaki gelişmeleri çok yakından izlemektedir. Bu ülkede iş yapmak isteyen kişi ve kurumların piyasanın bu niteliklerini göz önünde bulundurmaları gerekir.

● KOBİ'ler Kuveyt'te yatırım yapmak için nasıl bir yol izlemeli?

KOBİ'lerin Kuveyt'te iş alanları oldukça sınırlıdır. Restoran zincirleri gibi bazı hizmet alanlarında iş olanakları mevcuttur. Ülkemizdeki tecrübeli bazı zincirlerin Kuveyt'te de şansları olabileceğini düşünüyorum. Türkiye'nin Irak'ın Basra kentinde kurmayı planladığı Nitelikli Sanayi Bölgesinde Kuveytli yatırımcılarla işbirliği imkânlarının olabileceğine inanıyorum.

● DEİK Türk Kuveyt İş Konseyleri Başkanı olarak önünüze koyduğunuz projeler var mı, çalışmalarınızı hangi alanlarda yoğunlaştırmayı düşünüyorsunuz?

Türk İş Konseyi olarak, iki ülke arasındaki ticari ilişkileri ve yatırım faaliyetlerini yukarıda değindiğim olanakların en iyi şekilde değerlendirilmesi suretiyle geliştirebileceğimize ve başta Irak olmak üzere Körfez, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da ortak yatırımlara yönelebileceğimize inanıyorum.